

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.IV.20.424/2013/4.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Gilly András Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Gilly András ügyvéd) által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti lakos felperesnek – a Dr. Mrázik Mária Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Mrázik Mária ügyvéd) által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti székhelyű alperes ellen takarékbetéti szerződésből eredő követelés iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2013. április 5. napján kelt 10.P.21.742/2012/18. sorszám alatti ítélete ellen az alperes részéről 19. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy a takarékbetétkönyv 3. oldalán található „A jelen szerződés tárgyát képező betét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű kikötés érvénytelen.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 100.000,- (Egyszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak – külön felhívásra - 2.400.000,- (Kettőmillió-négyszázezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes 2007. május 3. napján N° 1... számon névre szóló takarékbetétkönyvet nyitott az alperesi takarékszövetkezetnél, melyben 30.000.000,- Ft betét elhelyezése történt meg, 1 év és ismétlődő lekötéssel, évi 3,5 % fix ügyleti kamatkikötés mellett. A névre szóló takarékbetét szerződésre - a takarékbetétkönyv 10. oldalán az általános szerződési feltételek (ÁSZF) 16. pontja szerint - fennáll az Országos Betétbiztosítási Alap (továbbiakban: OBA) helytállási kötelezettsége. A takarékbetétkönyv 1. oldalára kézírással feltüntetésre került a „nagyösszegű részjegy” felirat, a 3. oldalára pedig „a jelen szerződés tárgyát képező betét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű bélyegzőlenyomat.

Az alperes 2008. január 16-án 697.652,- Ft-ot, 2010. június 9-én pedig 1.052.250,- Ft-ot fizetett ki a felperesnek az elhelyezett betét után a betéti összeg érintetlenül hagyása mellett. Az alperes részéről 2011. augusztus 24-én további 1.749.900,- Ft,

majd augusztus 25-én pedig 1.725.000,- Ft kifizetésére került sor, a pénztárbizonylatokon „kamat különbözet kifiz.” megjegyzés feltüntetése mellett.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) 2011. június 28. napján hozott határozatával felügyeleti intézkedést foganatosított az alperessel szemben, pénzbírságot szabott ki, 2012. június 1-i határozatával pedig elrendelte az alperes végelszámolását.

A felperes 2012. június 15-én hitelezői igénybejelentéssel élt az alperesi végelszámolóhoz, aki válaszlevelében arról tájékoztatta, hogy a „nagyösszegű részjegy” megjelöléssel ellátott takarékbetéti okirat tagsági jogviszonyt igazol, ezért igényét betétkövetelésként nem lehet nyilvántartásba venni. Tájékoztatta továbbá, hogy emiatt - a Hpt. 99. § (1) bekezdésére is figyelemmel - az OBA-tól sem számíthat kifizetésre.

Az alperes ellen indult végelszámolás 2012. október 12-i kezdő időponttal felszámolássá fordult át.

A felperes – a felszámolás kezdő időpontja előtt előterjesztett - keresetében elsődlegesen 30.000.000,- Ft tőke és járulékaik megfizetésére kérte kötelezni alperest, továbbá az alperesi nyilvántartás kijavítására és az ennek megfelelő adatszolgáltatásra az OBA felé a kártalanítási összeg kifizetése érdekében figyelemmel arra, hogy a felek között a Ptk. 533. § (1) és (2) bekezdései szerint takarékbetét-szerződés jött létre, ennek alapján a lekötési idő elteltével az alperes pénzvisszafizetéssel kapcsolatos szerződéses kötelezettségének teljesítése esedékessé vált.

Másodlagosan a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint jóerkölcsbe ütközés miatt az érvénytelenségi ok kiküszöbölése kapcsán igényelte a szerződés érvényessé nyilvánítását a Ptk. 533. § (1) bekezdésének megfelelő tartalommal, fenntartva marasztalás iránti követelését.

Harmadlagos indokként előadta, hogy a takarékbetét szövetkezeti részjegynek történő minősítése esetén semmisségi ok áll fenn, mert a per tárgyát képező okirat nem felel meg a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvénybe (továbbiakban Sztv.) foglalt részjegyre vonatkozó feltételeknek. Hivatkozott egyúttal a Ptk. 234. § (2) bekezdésének jelen esetre történő alkalmazására és ez alapján kérte a felek közötti jogviszonyt takarékbetét-szerződésnek minősíteni.

Negyedsorban – eshetőlegesen – kérte annak megállapítását, hogy az alperes és a felperes között tagsági jogviszony nem áll fenn, közöttük megállapodásuk tartalmából adódóan a Ptk. 533. § (1) bekezdése szerinti takarékbetét-szerződés jött létre.

A felperes keresetét indokolva előadta, hogy a takarékszövetkezet által tagjainak kiállított, a formai szempontoknak és minden előírásnak megfelelő, külön okirati formában létrehozott részjegyet ő soha nem igényelt, és nem is vett át ilyen okiratot. Az alperes ilyen részjegy átadását nem kezdeményezte, mint ahogy betétkönyve bevonására sem került sor. Nem állt szándékában a takarékszövetkezet tagjai közé belépni, befektetéseit kizárólag betétként kívánta elhelyezni. Sérelmezte, hogy az alperes jogsértő módon, az alperesi pénzügyintézet tőkehelyzetének javítása érdekében használta fel a perbeli betétet, bizalmával visszaélve, rosszhiszeműen járt el. Utalt arra, hogy az ügyletkötés során a fogyasztóvédelmi szabályok sem érvényesültek,

mivel alperes nem adott kellő részletességű tájékoztatást a betéti forma részleteiről, feltételeiről, illetve az abban rejlő kockázatokról, de különösen arról, hogy a betét biztosítottságára nem vonatkozik az OBA helytállási kötelezettsége. Hivatkozott továbbá a Legfelsőbb Bíróság BH 2002/404. számú eseti döntésének analóg alkalmazhatóságára is. Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Ennek indokaként előadta, hogy a felperes a 2007. május 3-i 30.000.000,- Ft összegű készpénzbefizetéssel részjegyet jegyzett, vele egyetértésben állapodtak meg abban, hogy a takarékbetét-szerződés részjegyként kerül felhasználásra, ezért vezették rá a „nagyösszegű részjegy” feliratot is. Hangsúlyozta, hogy a takarékbetétkönyv részjegyként történő felhasználását jogszabály nem tiltja, így a Ptk. érvénytelenséggel kapcsolatos szabályai a perbeli részjegyen alapuló, tagsági jogviszonyt létrehozó szerződésre nem alkalmazhatóak. Kiemelte, a 2006-2010. közötti időszakban osztalék fizetésekről döntöttek a tárgyévi küldöttgyűlések, és a felperes részére a takarékbetétkönyvi formában megjelenő részjegyekmányok után ez alapján került sor több kifizetésre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelem szerint marasztalta az alperest. A vitatott jogalap körében elsődlegesen azt vizsgálta, a felek közötti jogviszony milyen módon jött létre és jogi tartalmát tekintve miként minősíthető. Ennek kapcsán külön vizsgálta a felek ügyletkötési szándékát. Ismertette az Sztv. tagfelvételi eljárással kapcsolatos törvényi szabályozását, melyet a perbeli tényállásra vetítve vonta le azt a jogkövetkeztetést, hogy a felek között nem jött létre szövetkezeti tagsági jogviszony, hiszen az csak törvényben, illetve az alapszabályban meghatározott konjunktív feltételek teljesülése esetén, az előírt módon és formában lett volna létrehozható. A felperes tagsági jogviszonya hiányában a részjegy jegyzést érvénytelennek minősítette, és megállapította, hogy a jogviszony megfelel a Ptk. 533. §-a szerinti takarékbetét-szerződés érvényességi kellékeinek.

A felek bizonyítási eljárással feltárt ügyletkötési szándékát illetően hangsúlyozta, hogy a felperes részéről hiányzott a szerződésmódosításra irányuló akarat, egyúttal utalt arra, hogy a kötelmi jogviszony módosítására irányuló nyilatkozattal egyébként sem változtatható át a kötelmi típusú jogviszony személyes közreműködést is igénylő, jogilag más jellegű tagsági jogviszonnyá. A két jogviszony alapvető tartalmi eltéréseit taglalva az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperes által állított kölcsönös szerződésmódosítási akarat utóbb a perben nem vált bizonyítottá. A takarékbetétkönyvbe kézírással bejegyzett szövegrészekkel kapcsolatban utalt arra is, hogy ezekre az okiratban felperes saját ellenjegyzést nem adott, holott csak ezzel lett volna kétséget kizáróan igazolható, hogy a laikus felperes tisztában volt azzal, hogy a betét elhelyezésével részjegy jegyzése történt.

Ítélete indokolásában hivatkozott továbbá a Ptk. 4. § (1) bekezdésére is, megállapítása szerint a felek jóhiszemű és tisztességes joggyakorlásának törvényi előírásait az alperes nem tartotta be: nem tudott érdemi bizonyítékot szolgáltatni arra vonatkozóan, hogy felhívta volna a felperes figyelmét a takarékbetét és a részjegy közötti jogi különbségek sajátosságaira. Csak ez esetben lett volna felperesnek választási lehetősége, hogy melyik jogviszony keretein belül kívánja megtakarítását kamatoztatni.

- 4 -

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes élt fellebbezéssel, melyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. A kereset jogalapját kétségbe vonó lényeges tényállási elemek közül kiemelte, hogy az alperesi takarékszövetkezet tagnyilvántartásába a felperes 2007. május 3-án bevezetésre került, a tagsági jogviszony fennálltát alátámasztja továbbá a kifizetések jogcíme (osztalék) is. Állította, okiratokkal

igazolt, hogy a felperes részjegyet jegyzett és osztalékot vett fel. A takarékbetétkönyvre rájegyezték a „nagyösszegű részjegy” minősítést, a pénztári be- és kifizetési bizonylatokon feltüntetett szöveg igazolja a fizetések jogcímét. A jelen esetben részjegy-okmányként alkalmazott takarékbetétkönyv által megtestesített jogviszony nem minősíthető át takarékbetét szerződéssé. Utalt arra is, hogy jogszabály nem tiltja a takarékbetétkönyv más célú felhasználását, erre pedig közös szerződési akarattal a feleknek módja volt. E körben hangsúlyozta, hogy a felperes éveken keresztül nem vitatta a takarékbetétkönyvi bejegyzések tartalmát, ezért megállapítható, hogy felek által kölcsönösen elfogadott szerződésmódosítás történt a takarékbetétkönyv felhasználását illetően. Hangsúlyozta, amennyiben azt kellene megállapítani, hogy a tagsági viszony nem jött létre, ebből nem következik, hogy a felek akarata takarékbetéti-szerződés megkötésére irányult. Tagsági viszony hiányában a teljesített vagyoni hozzájárulás visszajár.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per főtárgyát képező jogkérdésben helyes álláspontot foglalt el, amikor a marasztalásra irányuló kereseti kérelem jogalapjául szolgáló jogviszonyt a Ptk. 533. § (1) bekezdése szerinti takarékbetét-szerződésnek minősítette.

A rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetett, okszerű mérlegelésével és az abból levont jogkövetkeztetéssel az ítéletábra is egyetért.

A felperes állítása szerint a felek között takarékbetét szerződés jött létre, míg az alperes arra hivatkozott, a takarékbetétkönyv részjegy-okmányként került kiállításra a felperes tagsági viszonyának létrejöttékor. A felek előadása tehát egyező volt abban, hogy közöttük 2006. január 16. napján megállapodás jött létre, annak minősítése tekintetében tért el az álláspontjuk.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése akként rendelkezik, a szerződési nyilatkozatot jogvita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A szerződési nyilatkozat értelmezésére két megoldás létezik, a nyilatkozási elv és az akarati elv. Az akarati elv a nyilatkozó fél akaratából indul ki, a másik pedig abból, hogy az akaratot a nyilatkozat fejezi ki, tehát ezen van a hangsúly. A Ptk. 207. § (1) bekezdése – korrekciókkal – a nyilatkozási elvet fogadja el. A nyilatkozat értelmezése

során a törvény három szempontnak tulajdonít jelentőséget: a szavak általánosan elfogadott jelentésének, az eset összes körülményének és a nyilatkozó feltehető akaratának. Ha a felek szakszerűtlen, hibás jogi terminológiát használnak, jogilag tévesen minősítik a közöttük kialakult jogviszonyt, az esetben a bírói gyakorlat egyértelmű abban, hogy a jogviszony minősítése, a szerződések jellegének megítélése szempontjából nem annak elnevezése, hanem tartalma az irányadó (BH 1981/12/510., BH 1974/9/357. számú jogeset). A fentiek alapján a bíróság a felek között létrejött megállapodást annak tartalma, a felek akarata és az eset összes körülményei alapján vizsgálta.

- 5 -

Pf.IV.20.424/2013/4.szám

A takarékbetét-szerződés létrejöttét igazoló takarékbetétkönyv az 1989. évi 2. számú tvr. által előírt alaki és tartalmi kellékeknek teljes körűen megfelelően került kiállításra a felperes részére, a teljes bizonyító erejű magánokirat (Pp. 196. § 1) bekezdés d) pont) azt igazolja, hogy a felek takarékbetét-szerződést kötöttek. Ehhez képest az okiraton szereplő egyéb bejegyzésekre figyelemmel az alperesre hárult a bizonyítási teher (Pp. 164. § (1)

bekezdés), hogy hitelt érdemlő bizonyítékokkal kétséget kizáró módon igazolja a saját jogi álláspontja szerinti tagsági jogviszony létrejöttét és fennálltát.

Az elsőfokú bíróság e körben körültekintően mérlegelte az alperes által szolgáltatott bizonyítékokat, és helyesen vette ítélezése alapjául a 2006. évi X. törvény (Sztv.) 43. § (1) bekezdésének a szövetkezeti tagfelvételre vonatkozó kógens szabályait. Az ezzel kapcsolatos bizonyítékok hiányosak, ugyanis nem áll rendelkezésre sem felperesi tagfelvételi kérelem, sem annak vezetőségi elbírálásával kapcsolatos okirat, illetve az elbírálás eredményéről szóló értesítés sem került elő az alperesi nyilvántartásból. Az alperes által szolgáltatott bizonyítékok ezen hiányosságain túlmenően – az Sztv. 45. § (1) bekezdése szerinti vélelmet keletkeztető - tagsági jogviszony keletkezését, fennálltát igazoló tagnyilvántartást sem tudott az alperes a per során becsatolni. A részközgyűlési jegyzőkönyvek nem tekinthetők tagsági jogviszony tényének vélelmét keletkeztető okiratnak, az a körülmény pedig, hogy a felperes saját nyilatkozata szerint személyes érdeklődés okán részt vett ezeken a közgyűléseken, ugyancsak nem elegendő bizonyíték annak megállapításához, hogy az Sztv. fenti szabályai szerinti, a tagsági jogviszony létrejöttéhez szükséges, valamennyi konjunktív feltétel felperes esetében fennállt.

Az ítéletábra – egyezően az elsőfokú bírósággal – azt a körülményt sem találta az alperesi álláspontot alátámasztó bizonyítéknak, hogy a felperes részére teljesített kifizetések jogcímeiként esetenként osztalék megjelölés történt. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a felperes laikus, jogban járatlan személyként nyitotta meg a takarékbetétkönyvet és vette fel az egyes kifizetéseket, ezért életszerű, hogy nem vizsgálta az alperes által utóbb hivatkozott megjelöléseket, azok jogi értelmezése nem volt tőle elvárható, ez okból tehát nem fosztható meg a takarékbetéttel kapcsolatos igényérvényesítési jogától. A felperes takarékbetét-szerződés kötésre irányuló akaratát hangsúlyozó következetes nyilatkozataival szemben az alperes – a ráháruló bizonyítási kötelezettség ellenére – nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani azon állítását sem, hogy a felperes szubjektív szerződési, ügyleti szándéka átfogta volna a kiállított okirat tartalmától eltérő jogviszony létrehozását, szerződési akaratát, a takarékbetétkönyv részjegy-okmányként történő felhasználására irányult. A szerződés-módosítással kapcsolatos, fellebbezésben is megismételt alperesi álláspont, az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában helyesen kifejtett indokokon túl, azért sem helytálló, mivel az Sztv.-ben részletesen szabályozott, a tagsági jogviszony létrehozásához elengedhetetlenül szükséges törvényi feltételek miatt ráutaló magatartással a kötelmi jellegű takarékbetét szerződési jogviszony nem változtatható át szabályszerű részjegy jegyzést igénylő szövetkezeti tagsági viszonyra. Az ítéletábra ezzel kapcsolatban külön hangsúlyozza, hogy a tagsági viszonyt létesíteni szándékozó személy kifejezett kérelme szükséges a tagsági viszony keletkezéséhez, ezzel kapcsolatban a felperes azonban mindvégig

- 6 -

következetesen úgy nyilatkozott, hogy tagfelvételét nem kérte, nem kívánt az alperesi szövetkezetben tag lenni, az alperes pedig ezt cáfoló okirati bizonyítékot nem tudott szolgáltatni.

Összegezve a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésének eredményét – figyelembe véve az ezzel kapcsolatos nem helytálló fellebbezési hivatkozásokat is –, a perbeli esetben az ítéletábra az elsőfokú bírósággal egyezően arra a meggyőződésre jutott, hogy a peres felek között, egyező akaratuknak megfelelően a 2006. január 16-án kiállított

takarékbetétkönyv által megtestesített, takarékbetét-szerződés jött létre, mely jogviszonyból adódóan az utolsó lekötés 1 éves határidejének lejártával a felperes jogosulttá vált betétje nyilvántartott összegének kifizetésére. Az alperes tehát a Ptk. 533. § (1) és (3) bekezdései, valamint a takarékbetétről szóló 1989. évi 2. számú tvr. szabályai szerint köteles a takarékbetét és annak szerződés szerinti ügyleti kamata felperes részére történő megfizetésére.

A marasztalásra irányuló elsődleges kereseti kérelem megalapozottságát helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, az ítélet kiegészítése az alábbiakra figyelemmel történt. Az OBA felé történő adatszolgáltatással kapcsolatos kereseti kérelem arra irányult, hogy az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) XV. fejezetében rögzítetteknek megfelelően a felperes perbeli betétje is az Alap által biztosított betétek körébe sorolható. Ennek előfeltétele a takarékbetétkönyvben alperes egyoldalú intézkedésével elhelyezett bélyegzőlenyomat szerinti kikötés érvénytelenné nyilvánítása. A marasztalás iránti kereset megalapozottsága mellett ez a kereseti kérelem is alapos, ez következik az elsőfokú indokokból is, erre tekintettel indokolt, hogy a bíróság a kikötés érvénytelenségét a Hpt. 99. § (1), (2) bekezdésébe ütközés miatt, a Ptk. 200. § (2) bekezdésében rögzítettek szerinti semmisségi ok fennálltára tekintettel megállapítsa.

A Hpt. 99. § (1) és (2) bekezdése szerint, az alap által nyújtott biztosítás a betétek számától és pénznemétől függetlenül kiterjed minden olyan betétre, amelyet 1993. június 30-át követően állami garancia nélkül az alapban tagsággal rendelkező hitelintézetnél helyeztek el. A Hpt. 100. § (1) bekezdése tételesen felsorolja, hogy az alap által nyújtott biztosítás, mely személyek betéteire nem terjed ki, ezen felsorolásban szereplő személyek közé a felperes azonban nem tartozik. A Hpt. 100. § (2) bekezdése rögzíti továbbá, hogy az alap által nyújtott biztosítás nem terjed ki az olyan betétekre, amelyekre a betétes a szerződés szerint a szerződéskötés időpontjában elhelyezett azonos nagyságú és lekötési idejű betétekhez képest jelentősen magasabb kamatot, vagy más vagyoni előnyt kap, valamint az olyan betétekre, amelyről bíróság jogerős ítélettel megállapította, hogy az abban elhelyezett összeg pénzmosásból származik, továbbá amelyet nem Európában, vagy az Európai Unió, illetve a gazdasági együttműködés és fejlesztési szervezet tagállamainak törvényes fizetőeszközában helyeztek el.

Figyelemmel arra, hogy a Hpt. 100. § -ában foglalt körbe a felperes által elhelyezett betét nem tartozik, így a 99. §-ban foglaltak alapján az Országos Betétbiztosítási Alap által nyújtott biztosítás a felperes betéteire is jogszabály erejénél fogva kiterjed, ahogyan ezt a takarékbetétkönyv 16. pontja helyesen rögzíti is.

- 7 -

Pf.IV.20.424/2013/4.szám

A Ptk. 228. § (3) bekezdése szerint az érthetetlen, ellentmondó, jogellenes vagy lehetetlen feltétel semmis. Az ilyen feltétellel kötött szerződésre a részleges érvénytelenség szabályait (Ptk. 239. §) kell alkalmazni. Miután az OBA biztosításának fennálltára vonatkozóan a takarékbetétkönyv ellentmondó kikötéseket tartalmaz, továbbá a bélyegzőlenyomatban szereplő kikötés jogellenes, a bíróság megállapította, hogy a kikötés semmis, mely a megállapodás Ptk. 239. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti részleges érvénytelenségét eredményezi.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a fenti kiegészítésekkel a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a felperes részére a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglaltak alapján köteles másodfokú eljárási költség megfizetésére, az ügyvédi munkadíj mértékét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, valamint (5) bekezdés alapján, figyelemmel a (6) bekezdésre is, mérsékelt összegben határozta meg.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére az ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, valamint 15. § (1) és (3) bekezdés rendelkezése szerint.

Szeged, 2013. október hó 10. napján

Dr. Kiss Gabriella sk.
a tanács elnöke

Dr. Dobler László sk.
előadó bíró

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.
táblabíró